

ISSN 2524-0129 (Print)
ISSN 2664-5718 (Online)

*Збірник наукових праць
Юридичного факультету
Західноукраїнського
економічного університету*

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРАВознавства

ACTUAL PROBLEMS OF LAW

**Випуск 4 (24)
2020**

1. Теорія та історія держави і права. Історія політичних і правових вчень. Філософія права.
 2. Конституційне право. Адміністративне право і процес. Фінансове право. Інформаційне право. Міжнародне право.
 3. Цивільне право і цивільний процес. Сімейне право. Трудове право. Міжнародне приватне право. Господарське право. Господарсько-процесуальне право.
 4. Кримінальне право та кримінологія. Кримінально-виконавче право. Кримінальний процес та криміналістика. Судова експертиза. Оперативно-розшукова діяльність. Судоустрій. Прокуратура та адвокатура.
-

**Збірник наукових праць Юридичного факультету
Західноукраїнського національного університету
у співпраці з НДІ приватного права і підприємництва
імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПРН України**

Засноване у 2011 році
Виходить 4 рази на рік

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу
інформації КВ № 1784106691 від 17.03.2011р.

ISSN 2524-0129 (Print) / ISSN 2664-5718 (Online)

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРАВознавства

Випуск 4 (24) 2020

DOI: <https://doi.org/10.35774/app>

DOI: [https://doi.org/10.35774/
app2020.04](https://doi.org/10.35774/app2020.04)

Включений до переліку фахових видань України з юридичних наук
Наказом МОН України від 10.05.2017р. № 693 «Про затвердження
рішень Атестаційної колегії Міністерства щодо діяльності
спеціалізованих вчених рад від 27 квітня 2017 р.»

Включений до переліку фахових видань України (категорія «Б»)
з юридичних наук Наказом МОН України від 28.12.2019р. № 1643
«Про затвердження рішень Атестаційної колегії Міністерства
щодо діяльності спеціалізованих вчених рад»

Засновник та видавець Західноукраїнський національний
університет

Рекомендовано до друку Вченою радою
Західноукраїнського національного університету
(протокол № 3 від 26. 11. 2020 р.)

INDEX COPERNICUS
I N T E R N A T I O N A L

Видання включено до міжнародної наукометричної
бази даних «Index Copernicus International» (Польща)

Доступ до наукометричної бази здійснюється
за адресою: <http://jmi.indexcopernicus.com/?lang=ru>

«Актуальні проблеми правознавства» можна
знайти, скориставшись формою пошуку зверху
сторінки за індексом ISSN

Головний редактор

Терецький Владислав Іванович, професор кафедри цивільного права і процесу Західноукраїнського національного університету,
доктор юридичних наук, доцент

Заступник головного редактора

Грубішко Андрій Васильович, професор кафедри теорії та історії держави і права Західноукраїнського національного університету, доктор
історичних наук, професор (відповідальний за випуск)

Редакційна колегія:

Гречанюк Сергій Костянтинівич, начальник департаменту з питань виконання кримінальних покарань Міністерства юстиції України,
доктор юридичних наук, професор

Калаур Іван Романович, професор кафедри цивільного права і процесу Західноукраїнського національного університету, доктор юридичних
наук, професор

Соболь Євген Юрійович, завідувач кафедри державно-правових дисциплін та адміністративного права Центральноукраїнського державного
педагогічного університету імені Володимира Винниченка, доктор юридичних наук, професор

Лазур Ярослав Володимирович, декан юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет», доктор юридичних
наук, професор

Балинська Ольга Михайлівна, проректор Львівського державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор

Книш Сергій Володимирович, завідувач кафедри загальнотеоретичних правових дисциплін Рівненського інституту Київського універси-
тету права НАН України, кандидат юридичних наук, доцент

Editor in Chief

Teremetskyi Vladyslav Ivanovych, professor of the Department of Civil Law and Process of West Ukrainian National University, Doctor of Law,
Associate Professor

Deputy Editor in Chief

Hrubinko Andrii Vasylovych, Professor of the Department of theory and history of state and law of West Ukrainian National University, Doctor of
History, Professor (responsible for the issue)

Editorial board:

Hrechanyuk Sergii Konstantynovych, Head of Department of enforcement of criminal penalties of Ministry of Justice of Ukraine, Doctor of Law,
Professor

Kalaur Ivan Romanovich, Professor of the Department of Civil Law and Process of West Ukrainian National University, Doctor of Law, Professor

Sobol Yevgen Yuriyovych, Head of the Department of State-Legal Disciplines and Administrative Law of Volodymyr Vynnychenko Central-
Ukrainian State Pedagogical University, Doctor of Law, Professor

Lazur Yaroslav Volodymyrovych, Dean of the Law Faculty of Uzhgorod National University, Doctor of Law, Professor

Balynska Olha Mykhaylivna, Vice-rector, Lviv State University of Internal Affairs, Doctor of Law, Professor

Knysh Sergii Volodymyrovych, Head of the Department of General Theoretical Legal Sciences of the Rivne Institute of Kyiv University of Law, NAS
of Ukraine, Candidate of Law, Associate Professor

Foreign member of the Editorial board

Grega Strban, PhD, Professor, Dean of Faculty of Law of University of Ljubljana (Slovenia)

Zoll Fryderyk, Doctor of Law, Professor of the Department of Civil Law, Jagiellonian University (Poland), Head of the Department of European and
Polish Private Law and Comparative Law at Osnabrück University, Professor (Germany)

Адреса редакції:

46400 м. Тернопіль, вул. Микулинецька, 46а
E-mail: zbirnykapp@wunu.edu.ua
www.appj.wunu.edu.ua

ЗМІСТ

1. ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА. ІСТОРІЯ ПОЛІТИЧНИХ І ПРАВОВИХ ВЧЕНЬ. ФІЛОСОФІЯ ПРАВА

Грубінко Андрій

Визначальні тренди міграційної політики Європейського Союзу в умовах новітніх викликів регіональній безпеці: політико-правові аспекти5

Ухач Василь

Український визвольний рух 1940–1950-х років: інституціалізація досліджень (вибрані аспекти) (продовження)13

Horielova Veronika

Human morals in the retrospective of cognitive-anthropological analysis.....20

2. КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО. АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС. ФІНАНСОВЕ ПРАВО. ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО. МІЖНАРОДНЕ ПРАВО

Дракохруст Тетяна, Мазепа Світлана

Особливості юридичної відповідальності за порушення міграційного законодавства України26

Ковальова Марина, Божук І.

Адміністративна відповідальність за мобінг: перспективи внесення змін до законодавства України35

Корнійченко Анастасія

Методологія дослідження адміністративно-правового механізму запобігання булінгу43

Лецишин Руслан

Адміністративно-право в основі стратегічного планування у державному секторі49

Марценко Наталія

Сучасний стан та тенденції освітньої міграції.....55

Ніпіаліді Ольга

Профілактика економічної злочинності як важливий напрямок діяльності правоохоронних органів: стан, тенденції, проблеми61

Токарєва Ксенія

Побудова належної адміністративної процедури застосування медіації у публічно-правових спорах (концептуальна основа).....68

Фліссак Костянтин

Польська міграційна політика в рамках права ЄС.....74

Цимбалістий Тарас, Ногас Назар

Система забезпечення якості діяльності Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти і незалежних установ оцінювання та забезпечення якості вищої освіти81

Чуб Антон

Адміністративно-правові гарантії реалізації права громадян на мирні зібрання86

3. ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО І ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС. СІМЕЙНЕ ПРАВО. ТРУДОВЕ ПРАВО. МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО. ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО. ГОСПОДАРСЬКО-ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО

Лукаsevич-Крутник Ірина

Нотаріальне посвідчення заповітів в умовах рекодифікації цивільного законодавства України.....91

Міськевич Любомир

Поняття та правова природа договору оренди земель водного фонду97

Польний Денис

Заходи оперативного впливу, які застосовуються сторонами договору найму при виконанні ними зобов'язань за рахунок контрагента.....103

Саванець Людмила

Довіреність та договір доручення: порівняльно-правовий аналіз.....112

Слома Валентина

Участь представника у цивільних правовідносинах119

Ziółkowska Krystyna

Rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia przez pracownika124

4. КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ТА КРИМІНОЛОГІЯ. КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО. КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА КРИМІНАЛІСТИКА. СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА. ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ. СУДОУСТРІЙ. ПРОКУРАТУРА ТА АДВОКАТУРА

Ахмедов Вусал Алигімет огли

Криміналістична характеристика злочинів проти правосуддя (теоретичний аспект).....128

Банах Сергій

Організаційно-правові аспекти фінансового забезпечення діяльності прокуратури135

Горлачук Олексій

Судова економічна експертиза операцій із цінними паперами: актуальні аспекти проведення141

Декайло Петро, Блащак Анастасія

Процесуальні аспекти допиту неповнолітнього у кримінальному провадженні.....147

Пілюков Юрій

Судово-експертна діяльність у сучасному кримінальному процесі.....151

Костянтин Фліссак,

доктор економічних наук, доцент, професор
кафедри міжнародного права та міграційної
політики Західноукраїнського національного
університету
ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-0980-2398>

ПОЛЬСЬКА МІГРАЦІЙНА ПОЛІТИКА В РАМКАХ ПРАВА ЄС

Розглянуто міграційну політику Польщі як країни-члена ЄС, її особливості в умовах сучасних міграційних процесів, можливості впливу на міграційні потоки. Відображено роль держави в управлінні рухом мігрантів. Привернуто увагу до дій Польщі в рамках правового поля ЄС і їх збалансування з національними інтересами суверенної держави. Акцентовано увагу на напрямках реалізації міграційної політики відповідно до ініціатив ЄС. На основі проведеного дослідження сформульовано пропозиції в частині врахування польського досвіду вирішення міграційних проблем для адаптації в українську практику.

Ключові слова: міжнародні економічні відносини, міжнародна міграція, міграційна політика, правові норми, економічна дипломатія.

Фліссак К.

Польская миграционная политика в рамках права ЕС

Рассмотрено миграционную политику Польши как страны-члена ЕС, ее особенности в условиях современных миграционных процессов, возможности влияния на миграционные потоки. Отражена роль государства в управлении движением мигрантов. Привлечено внимание к действиям Польши в рамках правового поля ЕС и их сбалансирования с национальными интересами суверенного государства. Акцентировано внимание на направлениях реализации миграционной политики соответственно инициативам ЕС. На основании проведенного исследования сформулированы предложения в части учета польского опыта разрешения миграционных проблем для адаптации в украинскую практику.

Ключевые слова: международные экономические отношения, международная миграция, миграционная политика, правовые нормы, экономическая дипломатия.

Flissak K.

Polish migration policy in the framework of EU law

In modern conditions, the role of states and international associations in regulating migration processes, developing and implementing an effective migration policy has become particularly relevant. These problems are quite acute for Poland, which, on the one hand, is a member of the EU and is obliged to implement joint directives within a single legal framework, and on the other hand, as a sovereign state, cannot ignore the existing risks for national security. For Ukraine, the practice of Poland is important for taking into account in the context of ensuring the implementation of the provisions of the Association agreement between the European Union and Ukraine, with the prevention of threats to national interests.

The article considers the migration policy of Poland as an EU member state, its features in the context of modern migration processes, and the possibility of influencing migration flows. There is reflected the role of the state in managing the movement of migrants. Also there is drawn attention to Poland's actions within the EU legal framework and their balancing with the national interests of a sovereign state. There is focused special attention on the directions of implementation of migration policy in accordance with EU initiatives. Then are formulated proposals to take into account the Polish experience in solving migration problems for adaptation to Ukrainian practice.

The study of the basics of Poland's migration policy, its specifics, features and tasks within the European Union legal framework shows a comprehensive approach to solving migration problems based on the principles of balancing the regulatory requirements of the EU and the national interests of a sovereign state. Based on an analytical review of the main provisions on the country's implementation of migration policy, there were obtained some conclusions, the main ones being the following.

Despite its membership in the EU and the need to comply with common legal norms, Poland, as a sovereign state, in its migration policy tries to steadily defend national interests and exclude migration risks to national security. At the same time, ensuring the regulatory function of the state and its authorized institutions is clearly recorded.

In the country's migration policy, attention is drawn to the actions of state authorities to take a set of measures

aimed at reducing the negative impact of the presence of a large Polish diaspora abroad, while simultaneously implementing a rational migration policy to counteract the constant outflow of highly qualified personnel from the domestic market. Tasks are set to encourage Poles with experience and knowledge acquired abroad to return to the country in housing, family and educational policies.

Due to the demographic factor and modern migration processes, one of the directions of Poland's migration policy is to create conditions for ensuring the arrival of migrants with high or rare qualifications in the country, to fill and reduce the shortage of human capital in sectors with high demand for qualifications. This position requires special attention from Ukraine and, in particular, its economic diplomacy, as these actions already create and can aggravate personnel problems for the domestic economy.

Keywords: *international economic relations, international migration, migration policy, legal norms, economic diplomacy.*

Постановка проблеми. Невід'ємною складовою міжнародних економічних відносин у глобалізованій світовій економіці є масштабні переміщення населення з менш розвинутих країн до більш розвинутих, у результаті якого сформувалась система міжнародної міграції. На кінець 2019 р. за даними ООН в сукупному обчисленні у країнах світу налічувалось 271,6 млн мігрантів [10]. До трудової, навчальної і наукової міграції додалось переміщення населення, мотивоване впливом чинників гуманітарної, соціальної і політичної нестабільності, а також локальних збройних конфліктів. Міграційні процеси таким чином набули особливих масштабів в останнє десятиліття і стали одним з головних викликів сучасності для багатьох розвинених держав, регіональних формувань та міжнародних організацій. У зв'язку з цим особливою актуальності набуло питання ролі держав та міжнародних об'єднань у регулюванні міграційних процесів, виробленні і реалізації ефективної міграційної політики. Ці проблеми доволі гостро стоять перед сусідньою з Україною Польщею, яка, з одного боку, є членом ЄС і зобов'язана виконувати спільні директиви в межах єдиного правового поля, а з другого – як суверенна держава не може ігнорувати наявні ризики для національної безпеки. Для України практика Польщі є важливою для врахування в контексті забезпечення реалізації положень Угоди про асоціацію з ЄС з недопущенням загрози національним інтересам.

Аналіз останніх досліджень і публікацій з проблематики міжнародної міграції підтверджує її актуальність. Зазначена тематика представлена достатньо широким колом наукових публікацій як зарубіжних, так і вітчизняних науковців, зокрема М. М. Відякіна, М. Душчик (M. Duszczuk), К. Ігліцька (K. Iglicka), С. Кастлес (St. Castles), М. Лесінська (M. Lesińska), С. Лозінський (Sł. Łodziński), М. Міллер (M. Miller), Р. Д. Стаканов, Я. Стрельцова, М. Ткаченко, А. А. Цольберг (A. A. Zolberg), М. Шонерт (M. Szonert) та ін. У фаховій літературі розглядаються різні аспекти міграційної проблематики, економічні та соціальні підгрунтя міграції, мотивації мігрантів, її політичні та соціальні наслідки. Водночас динамічний розвиток геоекономічних та геополітичних умов, періодичні кризові явища, необхідність балансування інтересів країн, що приймають, та мігрантів, що прибувають, актуалізують дослідження нових методів, форм і механізмів міграційної політики. Для України ці аспекти розглядуваної проблематики надзвичайно актуальні, оскільки особливий напрям реалізації її зовнішньоекономічних інтересів формує саме трудова міграція. За даними МЗС до 5 млн українських громадян працюють за кордоном, одночасно в Україну щорічно прибуває певна кількість трудових мігрантів – осіб, які обрали її місцем своєї діяльності та отримання доходів. Тому регулювання процесу влаштування мігрантів виходить за межі суто економічної сфери і поширюється на соціальну. Похідними від них є фіскально-бюджетні, соціальні, страхові, міграційні та адміністративно-правові питання [2, с. 228]. Відповідно трудова міграція – це один з об'єктів економічної дипломатії [15, с. 56–57]. Необхідно також зазначити, що згідно з Угодою про асоціацію з Євросоюзом (ст. 16) Україна взяла на себе зобов'язання забезпечити в рамках вимог законодавства (ЄС та чинного національного) співробітництво щодо подолання причин виникнення міграції, проведення ефективної та превентивної політики щодо нелегальної міграції та протиправних дій у цій сфері [1]. Така постановка питання вимагає конкретних та ефективних дій в Україні у зазначених напрямках. Певні можливості для цього може надати адаптація напрацювань стратегічного партнера України Польщі у сфері міграційної політики.

Виклад основного матеріалу дослідження. Зважаючи на актуальність тематики для практичної імплементації у вітчизняну практику вважаємо за доцільне зосередити увагу не на теоретичних дискусіях щодо дефініцій та елементів міграційної політики, а на практичних діях польських владних структур у забезпеченні її ефективної реалізації у рамках правових норм Євросоюзу. Так, у 2016 р. Рада Міністрів анулювала документ «Міграційна політика Польщі – стан і постульовані дії» від 2012 р. [3], який визначав напрями міграційної політики держави, а 14.02.2017 р. було прийнято «Стратегію відповідального розвитку до 2020 р. (з перспективою до 2030 р.)» (SOR) [13], в якій одним із стратегічних проектів є «Міграційна

політика Польщі». Згідно з цим нормативним документом передбачено розробку і представлення польської моделі активної міграційної політики, що охоплює, зокрема, раціоналізацію управління еміграційними процесами, інтеграцію іноземців та їхнє стимулювання для поселення в Польщі з урахуванням безпеки держави. Динаміка припливу мігрантів в останні роки у значних масштабах свідчить про зростання економічної привабливості Польщі для осіб з країн, що не входять до ЄС. Це може спричинити такі наслідки: політичні (сприйняття Польщі і її громадян за кордоном), економічні (підтримка економічної конкурентоспроможності) і соціальні (інтеграція іммігрантів у суспільстві). Відповідно вкрай важливо, щоб держава впливала на міграційні процеси плановим чином, що дає змогу реалізувати конкретні завдання і цілі. Одночасно необхідно мінімізувати ймовірність виникнення ризиків і загроз, характерних для сучасного світу (соціальна нерівність, гуманітарні кризи, загрози безпеці). Тому основне питання, як передбачає SOR, полягає у розробці довгострокового, стратегічного і послідовного бачення міграційної політики. Вона повинна не тільки забезпечити ефективне управління міграціями, а й враховувати досвід інших європейських держав, які не завжди ефективно вирішували проблеми, пов'язані з припливом іноземців.

У короткостроковій перспективі, щоб заповнити нестачу трудових ресурсів у відповідних секторах (наприклад, послуги з догляду, будівництво, медицина), важливу роль може відіграти правильно реалізована політика трудової міграції, в тому числі шляхом використання відповідних стимулів для громадян третіх країн. Нинішня польська політика трудової міграції оцінюється позитивно з позиції легкості та гнучкості працевлаштування іноземців (особливо громадян України). За останні роки в кілька разів збільшилася кількість іноземців, які працюють у Польщі. Сьогодні вони насамперед дають змогу подолати дефіцит у секторах і професіях, які не потребують високої кваліфікації. Завдання міграційної політики, яке з демографічними змінами відіграватиме все більшу роль, полягає у забезпеченні прибуття до Польщі мігрантів з високою або рідкісною кваліфікацією, для заповнення розриву людського капіталу в секторах з високим попитом на кваліфіковану робочу силу. Рівень зайнятості іноземців не може негативно впливати на утримання або отримання роботи польськими громадянами. Одночасно SOR вказує на необхідність зменшення негативного впливу перебування за кордоном численної польської діаспори, що може негативно впливати на потенціал розвитку власної країни. Тому визначено, що завдання держави – це проведення раціональної міграційної політики, насамперед щодо забезпечення протидії постійному відпливу висококваліфікованих кадрів з внутрішнього ринку. Поставлено також завдання щодо скорочення довгострокової еміграції і створення стимулів для повернення поляків у країну із цінними знаннями і досвідом, набутими під час працевлаштування за кордоном. Це означає, що необхідно, щоб державні установи реалізували послідовну інтеграційну й інформаційну діяльність та впроваджували нові стимули у житловій, сімейній і освітній політиці для співвітчизників, що мають бажання повернутися до країни [13, с. 169–170].

Важливим сегментом забезпечення реалізації міграційної політики Польщі є її міжнародне співробітництво у цій сфері відповідно до загальних принципів. По-перше, враховуючи характер і значну складність міжнародних міграційних процесів, напрямки та інтенсивність яких визначаються значною мірою через регіональні та глобальні тенденції і фактори, часто поза полем ефективного впливу окремих держав, для управління зазначеними процесами потрібна постійна співпраця і координація дій як у рамках найближчого оточення, так і на регіональному рівні (в тому числі в рамках ЄС) і глобально на світовому рівні. У Євросоюзі це особливо важливо, оскільки багато питань міграційної політики та надання притулку біженцям є об'єктом поетапної гармонізації, а напрямки розвитку окремих її сфер повинні узгоджувати різні, часто несхожі підходи окремих держав-членів. По-друге, зростання впливу міжнародної міграції на соціальну реальність призвело до того, що ефективне управління нею, забезпечення мігрантам належного рівня безпеки за їхнього підвищеного припливу все частіше стає ключовим пріоритетом для країн Європи й інших регіонів світу. У зв'язку з цим міграційна проблематика сьогодні є важливим елементом зовнішньої політики.

Для реалізації основних принципів міграційної політики державні структури Польщі орієнтовані на: 1) забезпечення міжнародної співпраці з метою підтримки польських пріоритетів, у яких можливе суверенне формування національної міграційної політики, з підтримкою найвищого рівня безпеки, захисту соціальної згуртованості та адаптації міграційних процесів для задоволення потреб польської економіки; 2) сприяння в рамках членства Польщі в міжнародних організаціях (у т. ч. в ЄС) та в двосторонніх контактах відповідальному підходу до управління міграцією і притулком, адекватно до актуальних викликів, особливо на проблеми масштабної нелегальної міграції; 3) забезпечення координації і узгодженості дій на міжнародному рівні, які здійснюють окремі суб'єкти державного управління.

Членство Польщі у ЄС передбачає необхідність керуватись спільними правовими нормами у найбільш важливих сферах загальнозрозумілої міграційної політики, в рамках якої Євросоюз прагне підвищити свою ефективність за рахунок адекватних законодавчих пропозицій і дій на оперативному рівні. Це, зокрема, такі: 1) *захист зовнішнього кордону, стримування нелегальної міграції, боротьба з контрабандою мігрантів і торгівлею людьми, запобігання цих злочинів*; так, постановою ЄС 2016/1624 від 14.02.2016 р. [12] сформовано Європейську прикордонну службу і берегову охорону (ESGiP), що складається з Європейського Агентства прикордонної служби та берегової охорони (значно посилений Frontex [7]) і національних служб, відповідальних за управління кордонами. Змінами вказаної постанови у 2019 р. посилено мандат ESGiP, розширено можливості реагування ЄС на надзвичайні ситуації на зовнішніх кордонах; 2) *розробка великомасштабних телеінформаційних систем*; сьогодні діють Шенгенська інформаційна система, Візова інформаційна система – EURODAC [5]. Найближчим часом також планується впровадити інформаційну систему в'їзду та виїзду (Entry/Exit System), європейську інформаційну систему в'їзду та авторизації (ETIAS) [6] і базу даних обвинувальних вироків громадян третіх країн (ECRIS-TCN) [4]; 3) *реформа спільної європейської системи притулку біженців (WESA)*; 4) *здійснення та підтримка співробітництва з третіми державами*.

Для успішної реалізації зазначених заходів у міграційній політиці Польщі в контексті дій у рамках правових норм Євросоюзу необхідно:

1) забезпечити активну участь у роботі на рівні ЄС таким чином, щоб досягти максимально повної узгодженості між польськими пріоритетами і напрямками розвитку міграційної політики ЄС, зокрема з наданням їй форм права ЄС (у т. ч. з наданням необхідної форми актами законодавства ЄС).

2) надавати підтримку діям Євросоюзу та його держав-членів, які можуть реально сприяти відновленню контролю над міграційними потоками в ЄС, особливо різким зниженням масштабів нелегальної міграції і порушення системи надання притулку біженцям (зокрема, запровадженням обов'язкової прикордонної процедури, посиленням законодавчих норм, що дають змогу ефективно диференціювати економічних мігрантів і іноземців, що потребують захисту), а також здійснювати пошук можливостей реалізації цих цілей на основі захисту зовнішнього кордону і співробітництва з третіми країнами;

3) сприяти заходам, спрямованим на підвищення ефективності захисту зовнішніх кордонів ЄС, у т. ч. шляхом розробки, впровадження та забезпечення ефективної взаємодії великомасштабних інформаційних систем з урахуванням польських умов і рішень, що функціонують у цій сфері;

4) забезпечити підтримку заходів, спрямованих на зміцнення ESGiP таким чином, що дозволило би подальший індивідуальний розвиток Агентства, не порушуючи компетенції держав-членів і не допускаючи негативного впливу на можливості їхньої власної діяльності з охорони кордонів;

5) впроваджувати прийнятний для всіх держав-членів компроміс щодо реформи спільної європейської системи надання притулку біженцям, через добровільну, непряму або пряму підтримку країн, особливо навантажених впливом мігрантів з використанням широкого каталогу доступних засобів і з урахуванням потреб та можливостей відповідних країн для підтримки біженців у регіонах їхнього походження;

6) підтримувати заходи, спрямовані на збільшення кількості успішно реалізованих повернень громадян третіх країн, які проживають нелегально на території ЄС (зокрема, шляхом коригування та гармонізації процедур з метою скорочення тривалості судових розглядів та кількості зловживань апеляційними заходами, створення можливості для швидкої та ефективної реалізації повернень осіб, яким не надано захисту в ЄС);

7) забезпечувати діяльність щодо реалізації рішень, що дозволяють анулювати дозволи на проживання та здійснювати повернення осіб, які не дотримуються закону і, таким чином, виявляють відсутність розуміння і поваги до польських і європейських принципів та цінностей;

8) підтримувати здійснювану або координовану на рівні ЄС співпрацю з ключовими країнами походження і транзиту мігрантів, а також заходи, спрямовані на розвиток потенціалу цих країн в охороні кордонів, з ефективного управління міграцією і наданням притулку, боротьби з контрабандою мігрантів і торгівлею людьми, а також усунення причин, що є основою джерел міграції;

9) ініціювати діяльність з вироблення відповідного механізму співдружності щодо громадян країн ЄС, які подають заявки на надання їм міжнародного захисту в інших державах-членах, які ухвалюють негативні або помірні рішення через безпредметність. У нинішньому правовому стані такі особи можуть нескінченно подавати заявки щодо захисту по чергово в інших державах-членах і отримувати вигоду від наданої їм соціальної допомоги.

Проблема міграційних рухів в останні роки привернула увагу Генеральної Асамблеї ООН, яка 19.09.2016 р. прийняла декларацію на підтримку біженців і мігрантів, документ юридично обов'язкової сили, який виражає політичну волю щодо зміцнення міжнародної співпраці країн світу у відповідь на зростання кількості мігрантів та гуманітарні кризи, а 19.12.2018 р. прийнята резолюція «Глобальний договір про безпечну, впорядковану та регулярну міграцію» [8], яка визнає, що жодна держава не може вирішувати проблему міграції поодиночі, підтримуючи суверенітет держав та їхні зобов'язання з міжнародного права. Зазначимо, що Польща негативно оцінила положення, які були долучені до остаточної версії глобальної угоди ООН про безпечну, впорядковану і законну міграцію (GCM), мотивуючи тим, що вони можуть стати додатковим фактором, який стимулює незаконну міграцію [11]. Водночас вказані документи є серед правових засад міграційної політики Польщі, тим більше, що ними керуються такі структури ООН, як Міжнародна організація з міграції (ІОМ) [9] та Бюро Верховного комісара у справах біженців (UNHCR) [14]. Участь Польщі в роботі міжнародних організацій з питань міграції, зокрема ООН, та представлення в їхніх рамках послідовної позиції, що відображає ключові пріоритети польської міграційної політики і сприяння відповідальному підходу до управління міграцією, є частиною багатостороннього співробітництва у цій сфері.

Висновки. Дослідження основ міграційної політики Польщі, її специфіки, особливостей і завдань у рамках правового поля Євросоюзу свідчить про комплексний підхід до вирішення проблем міграції на принципах збалансування нормативно-правових вимог ЄС і національних інтересів суверенної держави. На основі аналітичного розгляду основних положень щодо реалізації країною міграційної політики отримано такі висновки.

1. Метою державної міграційної політики Польщі є згуртована, заснована на знаннях система управління міграцією, що гарантує безпеку і громадський порядок, сприяє економічному розвитку і соціальної згуртованості. Для досягнення поставленої мети розробка і представлення польської моделі активної міграційної політики передбачені у державному програмному документі «Стратегія відповідального розвитку до 2020 р. (з перспективою до 2030 р.)».

2. Незважаючи на членство в ЄС і необхідність дотримання спільних правових норм, Польща як суверенна держава у своїй міграційній політиці намагається неухильно обстоювати національні інтереси і нівелювати міграційні ризики для національної безпеки. Водночас чітко фіксується забезпечення регуляторної функції держави і її уповноважених інституцій.

3. У міграційній політиці країни привертають увагу дії органів державної влади щодо вжиття комплексу заходів, спрямованих на зменшення негативного впливу перебування за кордоном численної польської діаспори з одночасним проведенням раціональної міграційної політики у забезпеченні протидії постійному відпливу висококваліфікованих кадрів з внутрішнього ринку. Поставлено завдання щодо стимулів у житловій, сімейній і освітній політиці повернення в країну поляків із досвідом і знаннями, набутими за кордоном.

4. У зв'язку з демографічним фактором та сучасними міграційними процесами один із напрямів міграційної політики Польщі полягає у створенні умов для забезпечення прибуття до країни мігрантів з високою або рідкісною кваліфікацією, для заповнення і зменшення дефіциту людського капіталу в секторах з високим попитом на кваліфікацію. Ця позиція потребує особливої уваги з боку України, зокрема її економічної дипломатії, оскільки зазначені дії вже створюють і можуть посилити кадрові проблеми для вітчизняної економіки.

5. У питаннях управління і регулювання міграційних процесів у частині надання притулку біженцям, боротьби з нелегальною міграцією та правопорушеннями в цьому сегменті міграційної політики Польща керується правовими нормами ЄС, забезпечуючи активну участь у роботі на рівні Євросоюзу таким чином, щоб досягти максимально повної узгодженості між польськими пріоритетами і напрямками розвитку міграційної політики ЄС.

6. Отримані висновки щодо сусідньої країни становлять значний інтерес для України, оскільки особливий напрям реалізації її зовнішньоекономічних інтересів формує саме трудова міграція. На державному рівні потребує вироблення програма регулювання й управління міграційними процесами, яка передбачала б заходи держави щодо усунення причин, які є основою джерел міграції. Проблема міграції в Україні, як підказує досвід ЄС, вимагає радикальних кроків щодо протидії постійному відпливу висококваліфікованих кадрів з внутрішнього ринку. Стратегічним напрямом таких дій вважаємо необхідність диверсифікації вітчизняної економіки і посилення ролі держави у підвищенні її ефективності, оскільки отримання часткового безвізового режиму з ЄС не можна розглядати як основний мотив для працевлаштування громадян

України в Польщі та інших державах ЄС. Підписавши Угоду про асоціацію з Євросоюзом, Україна взяла на себе зобов'язання працювати на подолання причин виникнення міграції.

Список використаних джерел

1. Association agreement between the European Union and its Member States, of the one part, and Ukraine, of the other part. URL: https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/association_agreement_ukraine_2014_en.pdf (дата звернення: 2.12.2020).
2. Фліссак К. А. Економічна дипломатія у системі забезпечення національних інтересів України : монографія. Тернопіль : Новий колір, 2016. 228 с.
3. Dokument «Polityka migracyjna Polski – stan obecny i postulowane działania» przedłożony przez ministra spraw wewnętrznych. 31.07.2012. URL: <https://www.premier.gov.pl/wydarzenia/decyzje-rzadu/dokument-polityka-migracyjna-polski-stan-obecny-i-postulowane-dzialania.html> (дата звернення: 5.12.2020).
4. ECRIS-TCN The European Criminal Records Information System (ECRIS). URL: www.eulisa.europa.eu/AboutUs/SmartBorders/Pages/ECRIS-TCN.aspx (дата звернення: 7.12.2020).
5. European Data Protection Supervisor – Eurodac. URL: https://edps.europa.eu/data-protection/european-it-systems/eurodac_en (дата звернення: 7.12.2020).
6. European Travel Information and Authorization System – «Система авторизації в'їзду в Європу». URL: <https://www.schengenvisainfo.com/ru/etias/> (дата звернення: 8.12.2020).
7. Frontex – агентство ЄС з безпеки зовнішніх кордонів. URL: <https://frontex.europa.eu/faq/key-facts/> (дата звернення: 12.12.2020).
8. Global Compact for Safe, Orderly and Regular Migration. – Resolution adopted by the General Assembly on 19 December 2018. United Nations, A/RES/73/195. (дата звернення: 12.12.2020).
9. International Organization for Migration (IOM). URL: <https://www.iom.int/mission> (дата звернення: 12.12.2020).
10. Migrationsdatenportal. Das große Ganze. Welt. URL: https://migrationdataportal.org/de/data?i=stock_abs_&t=2019 (дата звернення: 13.12.2020).
11. Polityka Migracyjna Polski. Projekt z dnia 10 czerwca 2019 r. Zespół do Spraw Migracji: Departament Analiz i Polityki Migracyjnej MSWiA. 70 S.
12. Regulation (EU) 2016/1624 of the European Parliament and of the Council of 14.09.2016 on the European Border and Coast Guard and amending Regulation (EU) 2016/399 of the European Parliament and of the Council and repealing Regulation (EC) No 863/2007 of the European Parliament and of the Council, Council Regulation (EC) No 2007/2004 and Council Decision 2005/267/EC. *Official Journal of the European Union*. European Union (14.09.2016).
13. Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.). Dokument przyjęty uchwałą RM w dniu 14.02.2017 r. URL: www.gov.pl (дата звернення: 13.12.2020).
14. United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR). URL: https://www.unhcr.org/?gclid=EAIaIQobChMI6KG2rIeC7gIVzdPtCh0uGgywEAAyASAAEgJ9QvD_BwE&gclid=aw.ds (дата звернення: 13.12.2020).
15. Yankiv M., Flissak K., Kozłowski A. R. Dypłomacja w zagranicznej współpracy gospodarczej, Warszawa, CeDeWu, 2020, 166 S.

References

1. *Association agreement between the European Union and its Member States, of the one part, and Ukraine, of the other part*. Retrieved from https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/association_agreement_ukraine_2014_en.pdf [in English].
2. Flissak, K. A. (2016). *Ekonomichna dyplomatiya u systemi zabezpechennya natzionalnyh interesiv Ukrainy [Economic diplomacy in the system of providing the national interests of Ukraine]*. Ternopil [in Ukrainian].
3. *Dokument «Polityka migracyjna Polski – stan obecny i postulowane działania» przedłożony przez ministra spraw wewnętrznych. 31.07.2012 [The document «Polish migration policy - current state and proposed actions», submitted by the Minister of the Interior]*. Retrieved from <https://www.premier.gov.pl/wydarzenia/decyzje-rzadu/dokument-polityka-migracyjna-polski-stan-obecny-i-postulowane-dzialania.html> [in Polish].
4. *ECRIS-TCN The European Criminal Records Information System (ECRIS)*. Retrieved from www.eulisa.europa.eu/AboutUs/SmartBorders/Pages/ECRIS-TCN.aspx [in English].

5. *European Data Protection Supervisor – Eurodac*. Retrieved from https://edps.europa.eu/data-protection/european-it-systems/eurodac_en (date of access 27.12.2020) [in English].
6. *European Travel Information and Authorization System*. Retrieved from <https://www.schengenvisainfo.com/ru/etias/> [in English].
7. *Frontex – EU Agency for Security of External Borders*. Retrieved from <https://frontex.europa.eu/faq/key-facts/> [in English].
8. *Global Compact for Safe, Orderly and Regular Migration. Resolution adopted by the General Assembly on 19 December 2018. United Nations, A/RES/73/195* [in English]
9. *International Organization for Migration (IOM)*. Retrieved from <https://www.iom.int/mission> [in English].
10. *Migrationsdatenportal. Das große Ganze. Welt*. Retrieved from https://migrationdataportal.org/de/data?i=stock_abs_&t=2019 [in German].
11. *Polityka Migracyjna Polski. Projekt z dnia 10 czerwca 2019 r. Zespół do Spraw Migracji: Departament Analiz i Polityki Migracyjnej MSWiA. [Poland's Migration Policy. Project of June 10, 2019. Team for Migration: Department of Analysis and Migration Policy of the MSWiA]* [in Polish].
12. Regulation (EU) 2016/1624 of the European Parliament and of the Council of 14.09.2016 on the European Border and Coast Guard and amending Regulation (EU) 2016/399 of the European Parliament and of the Council and repealing Regulation (EC) No 863/2007 of the European Parliament and of the Council, Council Regulation (EC) No 2007/2004 and Council Decision 2005/267/EC. *Official Journal of the European Union*. European Union (14.09.2016) [in English].
13. *Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.). Dokument przyjęty uchwałą RM w dniu 14.02.2017 r. [Strategy for Responsible Development until 2020 (with a perspective until 2030). The document was adopted by a resolution of the Council of Ministers on 02/14/2017]*. Retrieved from www.gov.pl (date of access 3.01.2021) [in Polish].
14. *United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR)*. Retrieved from https://www.unhcr.org/?gclid=EAIaIQobChMI6KG2rIeC7gIVzdPtCh0uGgywEAAYASAAEgJ9QvD_BwE&gclid=aw.ds (date of access 3.01.2021) [in English].
15. Yankiv M., Flissak K., Kozłowski A. R. (2020). *Dyplomacja w zagranicznej współpracy gospodarczej [Diplomacy in foreign economic cooperation]*. Warszawa, CeDeWu [in Polish].

Стаття надійшла до редакції 19.12.2020.

Наукове періодичне видання

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРАВОЗНАВСТВА

Збірник наукових праць

Випуск 4 (24)
2020

Літературний редактор: *Інна Калачик*

Комп'ютерне макетування: *Ольга Драбюк*

Дизайн обкладинки: *Марія Одобецька*

Підписано до друку 30 листопада 2020 р.
Формат 60x84 ¹/₈. Гарнітура Times.
Папір офсетний. Друк на дублікаторі.
Ум.-друк. арк. 18,3. Обл.-вид. арк. 18,7.
Замовлення № P014-01-20. Тираж 300 прим.

Адреса редакції:
464005 м. Тернопіль, вул. Микулинецька, 46а
тел. (0352) 26-06-36

www.appj.wunu.edu.ua
E-mail: zbirnykapp@wunu.edu.ua

Видавець та виготовлювач:
Західноукраїнський національний університет
вул. Львівська, 11, м. Тернопіль 46004

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців ДК № 3467 від 23.04.2009 р.*

Віддруковано у видавничо-поліграфічному центрі «Університетська думка»
вул. Бережанська, 2, м. Тернопіль 46004
тел. (0352) 47-58-72
E-mail: edition@tneu.edu.ua
www.appj.wunu.edu.ua